

Trygghetspromenader, flygplanskort och starkare relationer

– så byggs bättre säkerhet i moskéerna

Efter brandattacken mot Örebro moské 2017 besökte Kung Carl XVI Gustaf och landshövding Maria Larsson församlingen. På bilden är kungen och landshövdingen i samtal med Jamal Lamhamdi, vd för stiftelsen Örebro moské. Brandattacken förstörde stora delar av församlingens fastighet i Vívalla i Örebro.

En studie från Uppsala universitet 2018 visar att 59 procent av landets muslimska församlingar någon gång har utsatts för någon form av fysiskt angrepp och att ännu fler (67 procent) utsatts för någon form av hot. Undersökningen visar också en stor majoritet (80 procent) av församlingarna upplever att det finns en hotbild mot landets moskéer.

Källa: Moskéers och muslimska församlingars utsatthet och säkerhet i Sverige (2018).

Sommaren 2019 fick Myndigheten för stöd till trossamfund ett särskilt regeringsuppdrag att höja kunskapen om säkerhet för muslimska församlingar.

IUTRIKESDEKLARATIONEN 2020 slår utrikesminister Ann Linde fast att: "Alla människor har rätt att leva i trygghet oavsett var man bor. Det gäller både här hemma och i andra länder. Ingen ska behöva se sig oroligt över axeln på väg hem från skolan eller arbetet." Trots detta så hör vi på Myndigheten för stöd till trossamfund inte sällan att man kan känna sig otrygg som medlem i ett trossamfund i Sverige.

Än värre blir det då händelser i omvärlden direkt påverkar känslan av otrygghet. Då de två moskéerna i Christchurch på Nya Zeeland utsattes för attentat i mars 2019 upplevde många muslimer – även i Sverige – en ökad rädsla och utsatthet. Många berättar om hot, skadegörelser och andra yttringar av vad som ofta är islamofobi.

Regeringen har därför givit myndigheten i uppdrag att stärka det förebyggande säkerhetsarbetet i muslimska församlingar i landet genom att höja kunskapen om säkerhet. Detta betyder också att man behöver stärka relationerna och förtroendet mellan de muslimska församlingarna, kommuner och andra berörda myndigheter.

MÅNGA FÖRSAMLINGAR TILLHÖR något av de sju statsbidragsberättigade muslimska riksförbunden – men långt ifrån alla. De flesta församlingar är belägna i storstadsområdena men det finns också många församlingar i andra delar av landet. Därför behövs det kunskap om hur den muslimska församlingskartan ser ut så att vi på myndigheten kan hjälpa i första hand kommunerna att få kontakt med församlingarna lokalt.

Goda kontakter mellan församlingarna, kommunen och polisen skapar förtroende och trygghet. Om alla parter är trygga med varandra kan de betydligt bättre arbeta tillsammans och ta hjälp av varandra om det skulle inträffa en kris i samhället.

MED VÅR UPPDATERADE och ökade kunskap om hur den muslimska församlingskartan faktiskt ser ut gör vi från myndigheten – tillsammans med personal från utvalda kommuner och polisen – besök i moskéer och muslimska församlingar för att på plats arbeta med riskanalyser och säkerhetshöjande åtgärder. Vi har börjat med de kommuner där vi redan har ett etablerat samarbete: Örebro, Boden, Luleå, Borås och Järvaområdet i Stockholm.

En viktig del av regeringsuppdraget är att lyfta fram kvinnors erfarenheter och se till att församlingens säkerhetsarbete inkluderar de verksamheter och lokaler som delas mellan män och

Skisser på det informationskort – ”flygplanskort” – som kan användas för att skapa tryggare moskéer.

kvinnor. Därför är det viktigt att det också finns en eller flera representanter för kvinnorna närvarande vid besöken.

NÄR VI GÖR ETT BESÖK i en moské börjar vi alltid med att församlingsrepresentanterna får presentera sig och berätta om sina behov och sina erfarenheter. Därefter följer en genomgång av allmänt säkerhetsarbete i en församling. Församlingen får bekanta sig med riskanalyser och hur man systematiskt och över tid arbetar med planering, rutiner och ansvar.

Med en checklista i handen gör man sedan en ”trygghetspromenad” genom församlingens lokaler och noterar vilket säkerhetsförebyggande arbete som redan finns och sådant som eventuellt saknas. Avslutningsvis utvärderar vi resultatet och går igenom hur församlingen behöver fortsätta sitt arbete.

Till hjälp för moskéerna och församlingarna provar vi också ett material som består av ett mindre blad med kortfattad information om säkerhet och säkerhetsrutiner. Bladet fungerar som ett ”flygplanskort” med säkerhetsföreskrifter som brukar återfinnas ”i stolsfickan framför er”. Bladet kan med fördel sättas upp synligt på flera platser i anslutning till lokalen. Allt syftar till att få församlingen medveten om att förebyggande säkerhetsarbete skapar trygghet för alla.

EFTERSOM EN DEL AV regeringsuppdraget syftar till att stärka relationer och förtroende mellan församlingarna och kommunen och andra myndigheter så samlar vi också representanter för

Taoufik Benabdellah från El-Hoda moskén i Boden gör en säkerhetsgenomgång av moskén tillsammans med säkerhetskonsulten Tomas Devenyi

de sju muslimska riksförbunden till seminarier tillsammans med våra samverkanspartners. Seminarierna ska ge fördjupning och vi ska också arbeta med omvärldsanalyser och säkerhetsfrågor på nationell nivå. Representanter för riksförbunden deltar också under besöken i församlingarna när vi besöker någon av deras församlingar.

I slutet av hösten fick myndigheten Brottsförebyggande rådet (Brå) uppdraget från regeringen att göra en fördjupad studie om islamofobiska hatbrott. Eftersom detta ligger nära det uppdrag som Myndigheten för stöd till trossamfund har kan vi ställa myndighetens kompetens till förfogande och stämma av med varandra för att få en bättre helhetsbild.

Säkra lokaler och en känsla av trygghet för dem som vistas i dem borde egentligen vara en självklarhet, men så länge detta inte är uppfyllt har vi en uppgift att lösa tillsammans. Myndigheten är angelägen om att bidra till denna uppgift och är tacksam för det förtroende som regeringen och många muslimska församlingar visar i arbetet.

Fredrik Emanuelson

är projektsekreterare och ansvarig för uppdraget att höja kunskap om säkerhet för moskéer och muslimska församlingar. Uppdraget kommer att slutredovisas under våren 2021.

